

Un estudi empíric sobre la percepció i pràctiques docents del professorat universitari respecte la Viquipèdia

Eduard Aibar

eaibar@uoc.edu

Universitat Oberta
de Catalunya

A photograph of the Universitat Oberta de Catalunya building at dusk. A prominent sign on a tall pole in the foreground reads 'Universitat Oberta de Catalunya' in white text on a blue background. The building is a grand, multi-story structure with classical architectural features like columns and balconies, illuminated from within. A large evergreen tree is visible to the right of the sign, and a dark car is parked in the lower right corner.

Universitat
Oberta
de Catalunya

Projecte de recerca: *L'ús de continguts oberts a Internet en l'ensenyament universitari: un estudi empíric sobre les percepcions, actituds i pràctiques del professorat universitari respecte Wikipedia*

Finançat per *Recercaixa* (Obra Social “la Caixa” / Associació Catalana d'Universitats Públiques) 2012/2013

Equip: *Julià Minguillon, Antoni Meseguer, Maura Lerga, Josep Lladós i Eduard Aibar* (d'esquerra a dreta)

Blog: <http://oer.uoc.edu/wiki4HE/>

Email: eaibar@uoc.edu

Objectius i antecedents

Marc teòric: Producció col·laborativa i Ciència / Acadèmia

Producció col·laborativa: Mass online commons-based peer production (software lliure, Wikipedia, tecnologia oberta)

Ciència: revistes *open access*, open data, ciència ciutadana, etc.

Moltes similituds però diferències importants: autoria, acreditacions formals, revisió per pares oberta i post-publicació, publicació de totes les versions, etc.

Objectius de la recerca:

- 1. Anàlisi descriptiva i explicativa: actituds i pràctiques en funció de factors personals, professionals, institucionals i socials.**
- 2. Aplicació pràctica: incentiva l'ús de Wikipedia en activitats d'aprenentatge a la universitat mitjançant una guia de bones pràctiques**

Metodologia

Obtenció de dades:

- 12 entrevistes semi estructurades
- Enquesta en línia amb 50 preguntes:
 - Univers: tot el personal docent de la UOC (de 2,128 individus, 800 respostes vàlides) i UPF (de 1511, 113 respostes vàlides)
 - Variables de caracterització: gènere, edat, àrea de coneixement, experiència docent, etc.
 - Escala de Likert de 5 valors
 - Error mostral: $\pm 2.81\%$ per a les dades generals en cas de màxima incertesa ($p=q=0.5$). Nivell de confiança 95%
 - Dades recollides durant el 2012 (UOC) i el 2013 (UPF)

Marc analític: adaptació del *Technology Acceptance Model* (TAM)

Tècniques estadístiques:

- Anàlisi descriptiva i contrastació d'hipòtesis (correlació, tabulació creuada, ANOVA, ...)
- Anàlisi multivariant: anàlisi factorial, anàlisi de clústers, regressió logística
- Model d'equacions estructurals

Resultats (descriptius)

1. La majoria de professors pensen que Wikipedia és útil per a la docència, però molt pocs l'acaben fent servir com a eina docent. Només un 9 % i, la majoria d'aquests, només com a font per elaborar materials docents.
2. La majoria (60%) utilitzen habitualment Wikipedia per buscar informació (tant per temes personals com professionals). Molt pocs editen (5,5%).
3. La proporció d'usuaris registrats a Wikipedia és sorprenentment gran: 13,5%. (Per a la població catalana és del 0,4%).
4. La majoria no la recomana als estudiants (46,5%). Només ho fa un 27,2%.
5. La qualitat de Wikipedia es percep, en general, de forma força positiva (articles fiables i actualitzats, no tant complets).
6. La confiança en el sistema d'edició/revisió de Wikipedia no queda clara. Potser per manca de coneixement.
7. La majoria pensa que els col·legues no veuen bé l'ús de Wikipedia. De fet també creuen que els col·legues la fan servir poc.

Resultats (correlacions)

Factors correlacionats amb l'ús docent de la Wikipedia

1. Els professors d'enginyeries i ciències “dures” tenen una percepció de la qualitat de Wikipedia més positiva i en fan més ús docent.
2. La categoria acadèmica, l'edat, l'experiència docent o el títol de doctor no són rellevants. Hi ha una lleugera correlació amb el gènere.
3. Els col·legues actuen com un fort model de referència. Tant la percepció de qualitat com l'ús docent està condicionat pel que es creu que pensen els col·legues.
4. Hi ha una forta correlació amb l'ús d'altres eines 2.0.
5. L'ús docent de Wikipedia està associat a la percepció positiva de la seva qualitat.

Resultats (anàlisi de clusters)

Cluster 1: ACTIUS (233)

- La majoria són homes
- Molts són professors associats
- Pertanyen a ciències “dures” i enginyeries
- Creen i comparteixen recursos en obert
- Molts editen articles a Wikipedia i són usuaris registrats
- Citen Wikipedia i pensen que és de qualitat

Cluster 2: POSITIUS (253)

- Utilitzen Wikipedia per preparar la seva docència
- No per fer activitats amb els estudiants
- No els sembla malament que els estudiants l'utilitzin

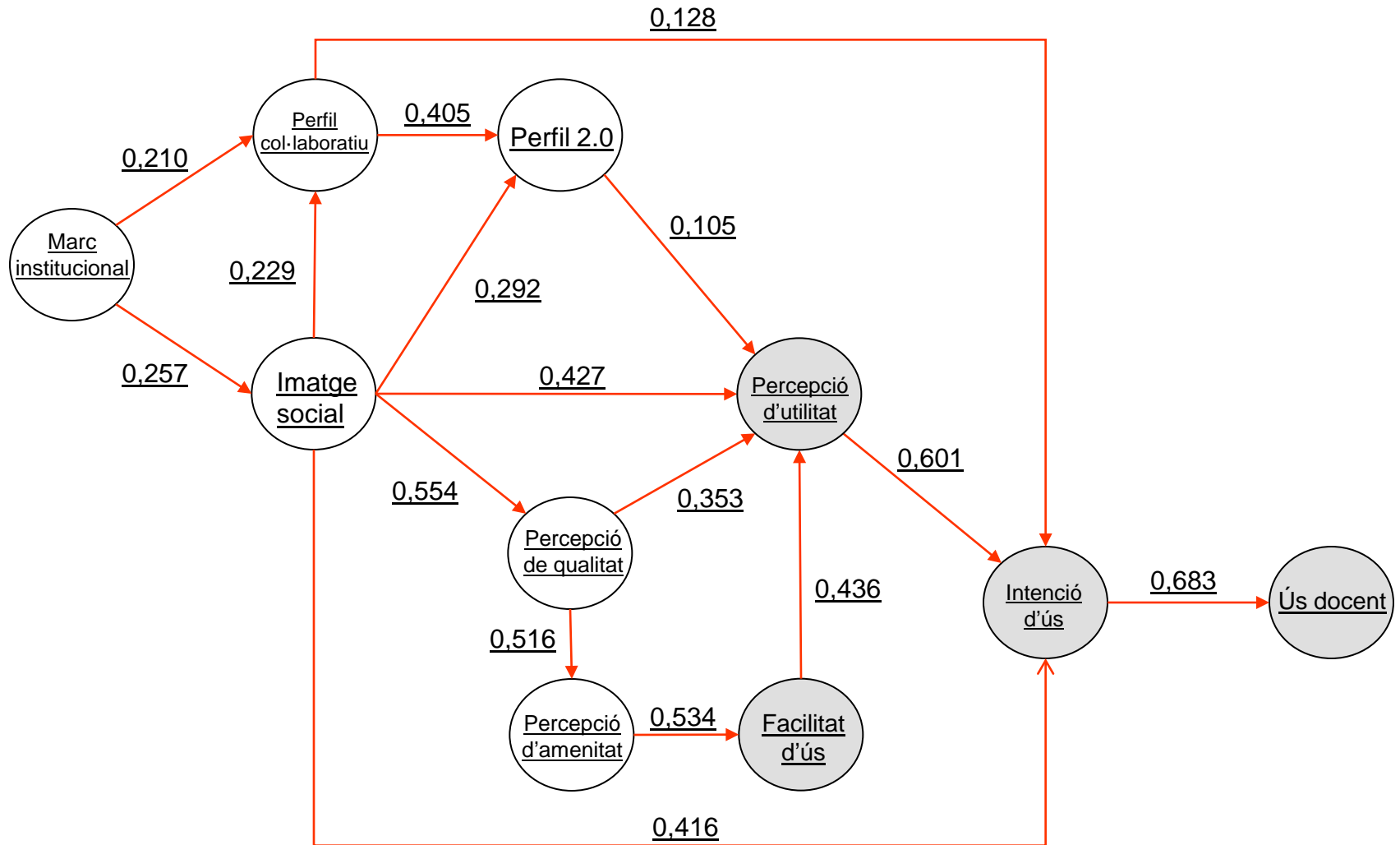
Cluster 3: ESCÈPTICS (153)

- L'utilitzen poc en docència
- És un grup “frontissa” entre el grup 2 i el 4

Cluster 4: REACIS (218)

- Majoria (curta) de dones
- Ciències socials, humanitats i ciències de l'educació
- No creen ni comparteixen recurs en obert
- Ús (passiu) baix de Wikipedia
- No en fan ús actiu (edició)
- Mai citen Wikipedia
- Creuen que es de poca qualitat

Resultats (SEM)

Guia de bones pràctiques

“Guia de bones pràctiques per a l’ús docent de Wikipedia a la universitat”

- Document per ajudar el professorat a dissenyar activitats d’aprenentatge que impliquin l’edició de continguts a Wikipedia
- Anàlisi de 50 experiències documentades en universitats d’arreu del món
- Qüestionari enviat als professors responsables
- Informació per a cada experiència:
 - Tipus d’activitat
 - Objectius d’aprenentatge
 - Característiques del curs (nivell, tema, titulació, etc.)
 - Valoració de l’experiència
- Beneficis educatius (competències)
- Beneficis socials

Observacions finals

Els col·legues són un model de referència clau – fins i tot la percepció de la qualitat depèn del que es creu que pensen els col·legues.

Ús privat però silenci públic: Wikipedia es considera aliena a la cultura científica.

Els professors més actius també estan immersos en altres cultures (fora de l'acadèmica).

Existeixen diferents cultures en la ciència – les disciplines importen!

L'ús docent de la Wikipedia no depèn dels factors tradicionalment associats a l'ús d'eines 2.0.